

Đưa Đầy Giòng Đời

Lại Thị Mơ

Hồi bị đứt phim, tan hàng, dân mình khổ quá chừng. Trong miền Nam hồi đó lúa gạo đầy đồng. Người mình thường dùng lon sữa ông Thọ để đong gạo. Mặc dù hồi đó đa số nhà nào cũng dùng nồi cơm điện để nấu cơm. Nồi có vạch chia nước theo từng cup gạo. Nhưng không ai dùng cái cup đó để đong gạo. Tất cả đều dùng lon sữa bò. Khi người lớn nấu cơm: lon sét là mức bằng, lon vun là mức có ngọn. Gần tết có gạo mới, ít nở nên phải nấu nhiều hơn bình thường, và phải đổ ít nước cho cơm khỏi nhão. Qua tết vài tháng gạo bắt đầu khô, nở nhiều nên bớt gạo lại, cho nhiều nước hơn.

Tôi phải đi chợ nấu cơm từ năm 13 tuổi, vì mẹ đi làm từ sáng sớm và trở về nhà khi thành phố đã lên đèn. Nói thế có nghĩa là khi lên đại học tôi đã nấu biết bao nồi cơm. Vậy mà tôi không hề biết một lon gạo khi nấu sẽ được ba bát (chén) cơm lưng. Hễ mẹ bảo nấu mấy lon thì nấu, mỗi người ăn mấy chén đâu ai để ý. Còn dư thì cất đi. Gạo để trong lu, hết thì ra tiệm tạp hóa đầu ngõ kêu mang cho bao gạo chỉ xanh 100kg. Than, dầu, nước mắm muốn mua lúc nào cũng có. Trữ làm chi? Tới khi mất nước tan hàng, chỉ ít lâu sau mọi người trong miền Nam mới biết thế nào là gạo hầm, khoai lang sùng. Không còn dầu hôi đốt lò, không còn than được mà thay bằng than đá vụn. Mỗi nhà được mua số lượng giới hạn, mang về nắm lại như quả trứng, phơi khô mới cháy được.

Bọn sinh viên chúng tôi bị gom đi lao động đào kênh. Tôi vô chân nấu cơm. Một người lính bộ đội phát gạo để nấu cơm. Anh ta tính đầu người, bảo mỗi người được ăn hai chén cơm, và phát đúng số gạo để nấu. Lúc đó tôi mới biết một lon sét (lon sữa bò) nấu được ba chén cơm lưng. Điều mà tôi tình cờ biết được, tôi kể lại cho các bạn nghe, ai cũng chững hững, cứ như là nhà bác học Archimedes tìm ra lực đẩy của nước, cũng do tình cờ đi bơi. Cái đám học trò tiểu tư sản đó sau này còn học được thêm nhiều thứ, từ những anh chàng bỏ trốn vào bưng, nay trở về thành các đoàn viên tiên tiến. Toàn cậu ấm cô chiêu bây giờ ăn cơm nắm chấm muối ớt rang với bột ngọt. Sang hơn thì có nước mắm mỡ. Cơm thì chỉ được ăn lưng lưng, bởi vậy mấy miếng cháy coi như món tráng miệng tuyệt vời.

Dưới sức người sỏi đá cũng thành cơm. Câu nói chỉ nghe khi cộng sản vào chiếm miền Nam, đã làm bao người tù bị ám ảnh mỗi khi nhớ tới. Trải qua bao thăng trầm của cuộc đời. Bằng đủ mọi cách người Việt cuối cùng cũng định cư ở nước ngoài khá nhiều. Lúc đầu chỉ một số ít ra đi trong khoảng thời gian nhốn nháo trước ngày 30 tháng Tư. Tất cả đều ở Mỹ, đa số chọn Cali, như một sự tình cờ. Cũng có thể là do thời tiết tiểu bang này nắng ấm. Sau đó tới phong trào vượt biên. Khi nghe người thân được tàu vớt, coi như thoát chết, ai cũng mừng. Ai cũng nghĩ những người này đã tới thiên đường, sẽ được ăn sung mặc sướng, và sẽ kiếm được nhiều tiền. Ai cũng tưởng vượt biên là sẽ được sống ở Mỹ. Thì mấy người thoát trong giây phút cuối cùng đều sống ở Mỹ mà. Đứa con phải viết thư giải thích cho bà mẹ già, con được tàu Na Uy vớt, nên con phải định cư ở Na Uy. Về luật hàng hải quốc tế, con tàu của quốc gia nào đại diện cho quốc gia đó.

Gia đình gom góp tất cả mới đủ tiền cho đứa con trai vượt biên. Mấy tháng sau nhận được thư con đang sống ở Nhật. Các đứa em mừng quá, bây giờ tha hồ xài đồ của Nhật. Cái gì made in Japan TV, đồng hồ, mỹ phẩm đều là số một. Chờ hoài chờ hoài. Hỡi ơi có ai biết người được tàu Nhật vớt đang điên cái đầu vì ngôn ngữ, vì những gì phải học để bắt đầu cuộc sống mới. Người ta bảo sống ở Nhật rất khó được vô quốc tịch, kiếm tiền cũng khó khăn lắm. Bởi vậy không có dư để gởi quà về cho gia đình. Mẹ già an ủi những đứa em, thôi ráng đi mai mốt thế nào cũng có quà.

Sau vài năm định cư, mọi người trong nước bắt đầu có hy vọng vì có đơn bảo lãnh của thân nhân gửi về. Không phải từ những nước hàng đầu như Mỹ, Canada, Anh, Pháp, Hòa Lan, Úc... mà từ những nước xa xôi chả bao giờ nghe tới, tận châu Phi, ngay cả Ấn Độ cũng có người đi định cư. Người ở trong nước hễ được đi nước ngoài là mừng rồi. Cột đèn có chân còn muốn đi, hướng chi mình. Ngày xưa còn ở trong nước, nghe bạn bè hay người quen nói có thân nhân bên Mỹ, cứ đoán đại ở Cali là trúng phóc. Trong 10 người thì hết 9 người ở tiểu bang này. Cái gì cũng xuất phát từ Cali, từ các bản nhạc ở hải ngoại tới mọi tin tức rĩ tai về giấy tờ xuất cảnh.

Bắt đầu từ năm 1982 Sĩ quan bị tù trong các trại cải tạo bắt đầu được trả tự do khá nhiều. Thời gian đó, giấy bảo lãnh thân nhân đoàn tụ từ các nước được định cư cũng gởi về ồ ạt. Đường Nguyễn Du nơi cấp xuất cảnh từ sáng đến tối lúc nào cũng có nhiều người tụ tập phía trước. Họ chỉ tụ tập để bàn tán những tin nghe được từ các đài VOA và BBC. Rất nhiều người lạc quan, nhưng cũng có nhiều người thực tế hơn, lo làm ăn kiếm sống. Đối với họ tới đâu hay tới đó. Nhiều tin đồn quá chẳng biết nghe ai. Việt kiều cũng bắt đầu về thăm quê nhà. Những cục xà bông thơm phức, những cái áo pull quần jean sao mà sang trọng quá. Còn hình ảnh nhà cửa gởi về thì chào ôi là sang trọng.

Sau 13 năm bị cầm tù. **Năm 1988 có lệnh phóng thích tất cả tù nhân trong các trại cải tạo.** Cuối năm 1989 có tin tất cả người tù sẽ được định cư ở Mỹ. Mọi đơn từ phải nộp ở quận nơi cư ngụ. Vì ông chồng làm ăn buôn bán dưới tỉnh. Tự tay tôi nộp đơn, ký tất cả mọi giấy tờ. Sau khi xem xong hồ sơ, anh công an bảo còn thiếu giấy cam kết không phản bội lại tổ quốc khi qua bên ấy. Dạ dạ vâng vâng, ngày mai mang ra giấy hứa không bao giờ tôi phản lại tổ quốc. Lần thứ nhì, xem tới xem lui mới biết tôi vẫn còn đi dạy. Chị thiếu giấy hứa nghỉ việc khi được xuất cảnh. Lúc đầu tôi nghĩ chắc họ khùng. Sau này tôi mới biết là mình xin nghỉ, chứ họ không có sa thải. Khởi mắt công trả tiền hưu bổng.

Mấy tháng sau khi nộp đơn chúng tôi được phát số thứ tự bắt đầu bằng hai mẫu tự HO viết chữ in. Lúc này mấy ông cựu tù bàn tán dữ lắm. Tiếng lành đồn gần tiếng dữ đồn xa. Người ta đồn ở Cali thay vợ đổi chồng xoành xoạch, làm cho mấy ông như con chim bị trúng đạn rất sợ càn con. Không thể chịu cảnh xẻ nghé tan đàn lần thứ hai. Khi phỏng vấn, hễ có thân nhân ở tiểu bang nào sẽ được ưu tiên đi tới đó. Những người không có ai bảo lãnh, gọi là **HO đầu trọc**, họ không được tới Cali mà phải đi tới tiểu bang chỉ định. Đa số tới tiểu bang Washington state. Còn Virginia quy tụ nhiều tướng lãnh đi trước ngày tan hàng.

Ngày xưa khi còn trong nước chỉ mong được sống ở nước ngoài. Bây giờ sau khi định cư, mọi người bắt đầu dòm ngó chung quanh. Người ở Mỹ thấy bên Canada, Úc và các nước Âu Châu có bảo hiểm y tế free sao sướng quá. Người ở tiểu bang mùa Đông ngập tuyết, nhìn những người ở nơi ấm áp thấy phát thèm. Ở trong chăn mới biết chăn có rận. Phạt bảo rằng cái gì cũng phải có duyên. Mình không có duyên ở những nơi đó, thì thôi cứ liệu cơm gắp mắm. Tiểu bang nào cũng có đầy đủ mọi thứ, trường học cho trẻ con, cho người lớn. Muốn học gì cũng có, trợ cấp thì nơi nào cũng như nhau. Dù sao chẳng nữa mỗi tháng cũng có một ít trợ cấp, chẳng đi tới đâu. Nhưng có còn hơn không. Chứ ở VN ai cho đồng nào. Tay làm hàm nhai tay quai miệng trễ.

Thế là người nào người nấy cắm đầu cắm cổ lao vào cuộc sống mới. Qua Mỹ tưởng làm câu “xài tiền như Mỹ”. Hồng có đâu, share phòng mà babysit thêm 4 đứa trẻ (vì tiền trợ cấp chỉ có 400 cho 4 người/ tháng). Chủ nhà bắt trả thêm tiền nước. Vì mỗi lần flush bồn cầu mất 4 gallons nước. VC vô biết một lon gạo được ba chén cơm. Qua Mỹ biết mỗi lần xả nước bồn cầu mất 4 gallons nước. Hèn chi người ta “đồn” ở Paris nếu đi nhẹ, nói theo kiểu VN không có xả nước. Chỉ xả nếu đi nặng. Tui ở Mỹ nên không biết vụ đó. Ôi hơi đâu mà nghe chuyện ngoài đường. Lâu lâu được qua Cali thấy hàng quán sao quá chùng. Tiệm nào cũng ngon, nơi quy tụ toàn người nổi tiếng, nấu dở thì tưng bưng khai trương rồi âm thầm đóng cửa. Miền Đông Bắc lạnh lẽo người Việt lác đác, xa xa mới có một tiệm bán thức ăn VN. Nấu dở cũng vẫn bán được như thường. Đâu có ai cạnh tranh đâu mà sợ. Có người bán là mừng rồi, ăn đỡ chứ lâu lâu mới ghé Cali.

Cali là nơi phồn hoa đô hội, mọi thứ đều nở rộ ở Cali. Nào đài phát thanh, truyền hình, ca nhạc, báo chí. Người ở những nơi khác chỉ biết Cali qua báo chí. Các cơ sở giải phẫu thẩm mỹ nhan nhản khắp nơi. Nhu cầu sửa sắc đẹp hình như rất thịnh hành ở đây. Nhà báo Bùi bảo Trúc nói ở Cali nhiều bà có cái mũi giống nhau, theo kiểu “one size fit all”. Mới đây có bài báo gây ồn ào dữ quá. Do người ở Bolsa viết à ghen. Người ta than phiền người Việt lái xe ở Mỹ mà giống y bên VN, không nhường gì hết. Rồi người ta còn nói dân Việt đi tới đâu, dân Mỹ (trắng) chạy đi chỗ khác. Tại nấu nướng hôi mùi mắm, tại nhậu rồi gây gổ ồn ào. Rồi người khác viết về cảnh chồng Mỹ vợ Việt. Muốn ghé nhà ai cứ việc ghé nhà bấm chuông, không có hẹn gì ráo. Gọi điện thoại vào nửa đêm, vì lúc đó họ mới rảnh. Lịch sự kiểu người Mỹ người ta bảo là khách sáo. Bà già vợ y mình là má, không coi con rể Mỹ có ký lô nào. Tự tiện và tùy tiện làm mấy bà vợ có chồng Mỹ cũng rầu mà đâu dám nói. Vậy chứ mà mấy ông Mỹ thích lấy vợ Việt, tại cái “tam tòng” được nghe từ hồi nhỏ, nó ăn vô đầu nên cũng lo cho chồng cho con dữ lắm.

Chỗ nào cũng có người xấu kẻ tốt. Tui là trâu chậm uống nước đục, mấy chục năm trước không tới, bây giờ về hưu làm sao về được Cali. Nội tiền thuê nhà cũng thấy chóng mặt. Còn mua nhà thì quên đi. Thôi bây giờ

tui nghe lời Phật dạy là đúng nhất. Trên rừng xuống biển gì cũng chẳng quan trọng. Tâm mình vui là vui. Thuyền to thì sóng to. Tui không kham nổi các chi phí ở nơi đất đỏ đó.

Thời gian như bóng câu qua cửa sổ. Thấm thoát mà từ khi HO đầu tiên cho tới HO cuối cùng đặt chân tới Mỹ cũng gần một phần tư thế kỷ. Không phải chỉ ở Mỹ người ta mới ca tụng Cali. Bên Úc, bên Canada, bên Pháp, nơi nào có nhiều người Việt, cũng có chuyện mơ ước: Sydney, Toronto, Paris cũng đều là nơi nhà cửa đất đỏ. Chỗ phồn hoa đô hội mà. Ở mới nơi này mới có lễ tết hội hè. Mới thấy quán ăn Việt Nam. Thôi thì ở đâu cũng phải sống. Nơi nào cũng có những cái hay của nó. Mỗi một tiểu bang cũng như một quốc gia nhỏ. Đất lành chim đậu. Mỗi tiểu bang đều có cái đặc biệt của nó. Ở riết rồi cũng quen, cũng mọc rễ đâm chồi. Người già than phiền, nhưng khi hỏi con hỏi cháu dọn đi nơi khác, không đứa nào chịu đi. Chúng sinh ra và lớn lên ở đây. Chúng có bạn bè và công ăn việc làm ở đây. Chẳng đứa nào đi, không lẽ thân già bỏ đi một mình.

Đó là lý do người già ở xứ lạnh đành chịu thui thủi trong nhà.

Người Mỹ họ không thích ồn ào. Nhà trên núi những nơi vắng vẻ mới mắc tiền. Bạn cứ hỏi người bản xứ đi để nghe họ trả lời ra sao? Xứ của họ mà. Nơi nào mình ở là nơi đó đẹp nhất. Ta dại ta tìm nơi vắng vẻ.

Người khôn người đến chốn lao xao.

Lại Thị Mơ